

ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ
2013 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

ЧАСТ I - Правни и административни разпоредби	4
Член 1 - Препратки.....	4
Член 2 - Отговорна служба на Комисията и кореспонденция	4
Член 3 - Участници	5
Член 4 - Функции и задължения на координиращия бенефициер	5
Член 5 - Функции и задължения на асоциираните бенефициери	6
Член 6 - Общи задължения на координиращия бенефициер и на асоциираните бенефициери.....	7
Член 7 - Съфинансирани проекта страни.....	8
Член 8 - Подизпълнители	8
Член 9 - Функции на външните наблюдаващи екипи.....	9
Член 10 - Гражданска отговорност.....	9
Член 11 - Конфликт на интереси	10
Член 12 - Отчети за техническата дейност	10
Член 13 - Разпространяване на информация, публично оповестяване на подкрепата от Съюза и аудиовизуални продукти	11
Член 14 - Пространствени данни	13
Член 15 - Изменения на споразумението за отпускане на безвъзмездни средства	13
Член 16 - Изоставане от сроковете за изпълнение.....	13
Член 17 - Отлагане на крайната дата.....	14
Член 18 - Прекратяване на споразумението за отпускане на безвъзмездни средства	14
Член 19 - Поверителност	18
Член 20 - Защита на данните.....	18
Член 21 - Собственост и ползване на резултатите.....	18
Член 22 - Приложимо право и компетентен съд.....	19
ЧАСТ II - Финансови разпоредби.....	20
Член 23 - Финансово участие на Съюза в проекта	20
Член 24 - Приемливи разходи	21
Член 25 - Придобиване и арендуване на земя и вещни права	25
Член 26 - Неприемливи разходи	26
Член 27 - Финансови санкции.....	27
Член 28 - Начини на плащане	28
Член 29 - Финансов отчет.....	31
Член 30 - Данък върху добавената стойност	32

Член 31 - Независим финансов одит	32
Член 32 - Одит от институциите на ЕС	33
Член 33 - Държавни помощи.....	34

ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ

ЧАСТ I - Правни и административни разпоредби

Член 1 - Препратки

Всички проекти по LIFE+ се осъществяват в съответствие — по реда на изброяване — с:

- Регламент (ЕО) № 614/2007 на Европейския парламент и на Съвета от 23 май 2007 г. („LIFE+“)¹,
- Специалните разпоредби от споразумението за отпускане на безвъзмездни средства
- Настоящите общи разпоредби, които са неразделна част от споразумението за отпускане на безвъзмездни средства и
- Описанието на проекта (наричан по-нататък „проекта“), изложено в приложение I и другите приложения, които представляват неразделна част от споразумението за отпускане на безвъзмездни средства.

Член 2 - Отговорна служба на Комисията и кореспонденция

- 2.1 При изпълнението на предвидените по-долу положения Комисията се представлява от Генерална дирекция „Околна среда“ в лицето на нейния служител с разпоредителни правомощия или на такъв служител по делегация.
- 2.2 Всяка кореспонденция трябва да бъде обозначена с идентификационния номер и названието на проекта и се изпраща на адрес:

Проекти LIFE+ „Природа и биоразнообразие“, проект LIFE+ „Информация и комуникация“ — въпроси, свързани с природата и биологичното разнообразие:

European Commission
Directorate-General Environment
Unit ENV.E.3 - BU-9 3/51
B - 1049 Brussels

Проекти LIFE+ „Политика и управление на околната среда“, проект LIFE+ „Информация и комуникация“ — въпроси, несвързани с природата и биологичното разнообразие:

European Commission
Directorate-General Environment

¹ ОВ L 149, 9.6.2007 г., стр. 1.

Копие от всяка кореспонденция се изпраща на външния наблюдаващ екип, посочен от Комисията.

Пощенската кореспонденция се смята за получена от Комисията на датата, на която е заведена от горепосочената отговорна служба на Комисията.

Член 3 - Участници

Проектите по LIFE+ могат да включват четири категории „участници“ в зависимост от техните функции и задължения:

- координиращ бенефициер,
- асоцииран(и) бенефициер(и),
- съфинансиращ(и) проекта, както и
- подизпълнител(и).

Член 4 - Функции и задължения на координиращия бенефициер

4.1 Координиращият бенефициер:

- а) наблюдава дали действието се изпълнява в съответствие със споразумението за отпускане на безвъзмездни средства;
- б) посредничи във връзка с всички съобщения между бенефициерите и Комисията, с изключение на случаите, когато е предвидено друго в споразумението за отпускане на безвъзмездни средства, и в частност координиращият бенефициер:
 - i) незабавно предоставя на Комисията информацията, свързана с промяна в името, адреса, законния представител, както и юридическия, финансовия, техническия, организационния характер или в собствеността на бенефициерите;
 - ii) носи отговорност за представянето на всички документи и информация на Комисията, които могат да бъдат поискани съгласно споразумението за отпускане на безвъзмездни средства, с изключение на случаите, когато е предвидено друго в споразумението за отпускане на безвъзмездни средства. Когато информацията се изисква от другите бенефициери, координиращият бенефициер носи отговорност за получаване и проверяване на тази информация, преди предаването ѝ на Комисията;
- в) е единственият участник, който докладва пряко пред Комисията за техническия и финансовия напредък на проекта. Поради това координиращият бенефициер изготвя платежните искания и представя на Комисията всички необходими отчети в съответствие с член 12.

- г) предприема необходимите мерки за предоставяне на финансови гаранции, изисквани съгласно споразумението за отпускане на безвъзмездни средства;
- д) е единствен получател на плащанията от името на всички бенефициери. Координирацията бенефициер гарантира, че всички съответни плащания за останалите бенефициери се извършват без неоснователно забавяне в съответствие със споразуменията, сключени с асоциираните бенефициери, както е посочено в член 4.4.
- е) носи отговорност за осигуряване на всички необходими документи в случай на проверки и одити, които са започнали преди окончателното плащане в съответствие с член 32.

Координирацията бенефициер не може да възлага на асоциираните бенефициери или на друга страна част от своите отговорности за управлението, посочени в параграф 1, букви а) до е).

- 4.2 Винаги когато асоцииран бенефициер или съфинансиращ проекта страна намали финансовото си участие, координирацията бенефициер в съгласие с асоциираните бенефициери е длъжен да намери необходимите ресурси за успешното завършване на проекта. Комисията в никакъв случай не увеличава своето участие или относителен дял в съфинансирането.
- 4.3 Независимо от разпоредбите на член 23 координирацията бенефициер участва финансово в проекта.
- 4.4 Координирацията бенефициер сключва с всички асоциирани бенефициери споразумения, описващи тяхното техническо и финансово участие в проекта. Тези споразумения са напълно съвместими със споразумението за отпускане на безвъзмездни средства, подписано с Комисията, в тях се съдържа изрично позоваване на настоящите общи разпоредби и, като минимално изискване, да отговарят по съдържание на посоченото в насоките, издадени от Комисията. Споразуменията се подписват от координирацията бенефициер и от асоциираните бенефициери и се свеждат до знанието на Комисията в срок от 9 месеца от началната дата на проекта. Разпоредбите на споразумението за отпускане на безвъзмездни средства, в това число мандатите, посочени в приложение I, имат предимство пред всяко друго споразумение между асоциирания бенефициер и координирацията бенефициер, което може да окаже влияние върху изпълнението на споразумението за отпускане на безвъзмездни средства.

Член 5 - Функции и задължения на асоциираните бенефициери

- 5.1 Всеки асоцииран бенефициер:
 - а) незабавно информира координирацията бенефициер за всяка промяна, за която му е известно и която би могла да засегне или да забави изпълнението на действието;
 - б) незабавно информира координирацията бенефициер за всяка промяна от юридически, финансов, технически, организационен характер или в

неговата собственост и за всяка промяна в неговото име, адрес или законен представител;

- в) представя своевременно на координиращия бенефициер:
- i) данните, необходими за изготвянето на доклади, финансови отчети и други документи, предвидени в споразумението за отпускане на безвъзмездни средства. Асоциираните бенефициери не докладват пряко пред Комисията за техническото и финансово изпълнение на проекта, освен по изрично искане на Комисията.
 - ii) всички необходими документи в случай на одити и проверки в съответствие с член 32.
 - iii) друга информация, която трябва да бъде предоставена на Комисията в съответствие със споразумението за отпускане на безвъзмездни средства, с изключение на случаите когато споразумението за отпускане на безвъзмездни средства изисква тази информация да се предоставя на Комисията направо от асоциирания бенефициер.

5.2 Всеки асоцииран бенефициер трябва да участва финансово в проекта и може да се ползва от финансовото участие на Комисията при условията на споразумението, предвидени в член 4.4.

Член 6 - Общи задължения на координиращия бенефициер и на асоциираните бенефициери

- 6.1 Координиращият бенефициер и асоциираните бенефициери:
- а) са съвместно и поотделно отговорни за осъществяване на дейността в съответствие с реда и условията на споразумението за отпускане на безвъзмездни средства;
 - б) са отговорни за съблюдаването на законовите задължения, приложими за тях съвместно или поотделно;
- 6.2 Координиращият бенефициер и асоциираните бенефициери водят актуални счетоводни книги в съответствие с обичайната счетоводна практика, наложена им от законната и подзаконова нормативна уредба. За проследяване на разходите и приходите се въвежда аналитична счетоводна система (на база разходни звена). Координиращият бенефициер и асоциираните бенефициери пазят през целия срок на проекта и в продължение на не по-малко от 5 години след последното плащане цялата първична документация за разходите, доходите и приходите по проекта, отчетени пред Комисията, като например тържни документи, фактури, заявки за доставка, касови бележки, фишове за заплати, почасови ведомости и други документи, използвани при калкулирането и представянето на разходите. Тази документация е ясна и точна и се представя на Комисията при поискване. Координиращият бенефициер пази копия от всички първични документи на всички асоциирани бенефициери.

- 6.3 Координиращият бенефициер и асоциираните бенефициери правят гарантират, че всички фактури съдържат ясно посочване на проекта, свързващо ги с аналитичната счетоводна система.
- 6.4 Координиращият бенефициер и асоциираните бенефициери правят необходимото за публичното оповестяване на подкрепата, предоставена от Съюза, съгласно подробните разпоредби на член 13.
- 6.5 Координиращият бенефициер и асоциираните бенефициери обменят без ограничения необходимото ноу-хау за изпълнението на проекта.
- 6.6 Координиращият бенефициер не може да действа в рамките на проекта в качеството на подизпълнител или доставчик на асоциираните бенефициери. Асоциираните бенефициери не могат да действат в рамките на проекта в качеството на подизпълнители или доставчици на координиращия бенефициер или на други асоциирани бенефициери.
- 6.7 За проектите по LIFE+ „Природа“ и за LIFE+ „Биоразнообразие“ координиращият бенефициер и асоциираните бенефициери са задължени да уведомяват Комисията за дейност на трети страни, която има вероятност да окаже значително отрицателно въздействие върху обектите/видовете, към които е насочен проектът, и, ако е необходимо, да предприемат мерки, за да убедят тези трети страни да се въздържи от такива дейности.

Член 7 - Съфинансиращи проекта страни

- 7.1 Съфинансиращите проекта страни участват само финансово в проекта, не участват пряко в техническото изпълнение на проекта и не ползват финансирането от Съюза.
- 7.2 Координиращият бенефициер и/или асоциираните му бенефициери сключват със съфинансиращите проекта страни необходимите споразумения за осигуряване на съфинансирането, при условие че същите не противоречат на задълженията на координиращия и/или асоциираните бенефициери съгласно споразумението за отпускане на безвъзмездни средства.

Член 8 - Подизпълнители

- 8.1 Когато изпълнението на дейността изисква възлагане на обществени поръчки за услуги за изпълнението на конкретни задачи с определен срок или за закупуване на стоки за дълготрайна употреба, проектът може да включва и подизпълнители, които не се разглеждат като асоциирани бенефициери. Бенефициерите възлагат поръчката за подизпълнение на икономически най-изгодната оферта, или, когато е целесъобразно, на офертата с най-ниска цена. При тази дейност те следва да избягват всякакъв конфликт на интереси.
- 8.2 Подизпълнителите не могат да инвестират финансово в проекта, поради което не се ползват от правата на интелектуална собственост, които може да са пряко породени от проекта.
- 8.3 Публичноправните координиращи или асоциирани бенефициери могат да възлагат подизпълнителски договори в съответствие с приложимите норми за възлагане на обществени поръчки, съответстващи на директивите на Съюза за възлагане на обществени поръчки.

За договори, чиято стойност превишава 125 000 EUR, частните координиращи или асоциирани бенефициери канят конкурентни оферти от потенциални подизпълнители. При тази дейност те спазват принципите на прозрачност и равнопоставеност на потенциалните подизпълнители.

8.4 Бенефициерите гарантират, че

- а) всички издадени от подизпълнителите фактури съдържат ясно позоваване на проекта по LIFE+ (т.е. номер и название или кратко название), както и на заявката или подизпълнителския договор, издаден от бенефициерите;
- б) всички фактури, издадени от подизпълнителите, са достатъчно подробни за установяване на елементите на предоставената услуга (т.е. ясно описание и стойност на всеки елемент);
- в) приложимите към тях условия по членове 10, 11, 19 и 32 се прилагат и за подизпълнителите.

Член 9 - Функции на външните наблюдаващи екипи

- 9.1 За проследяване на работата по проекта Комисията ползва външни наблюдаващи екипи. Наблюдаващите екипи съдействат, като следят и оценяват постигнатия по проекта напредък и съобразността му с направените разходи. Екипите действат строго в качеството на консултативен орган на Комисията. Те са независими от проектите. Наблюдаващите екипи проверяват изпълнението на проекта и правят оценка на представените на Комисията отчети.
- 9.2 Наблюдаващите екипи нямат право да вземат решения от името на Комисията. Дадените препоръки или направените изявления от наблюдаващите екипи пред координиращ или асоцииран бенефициер не могат да бъдат тълкувани като представящи позиция на Комисията.
- 9.3 Външните наблюдаващи екипи спазват същите правила за поверителност, които действат между участниците в проекта и Комисията (съгласно член 19).

Член 10 - Гражданска отговорност

- 10.1 На Комисията не може при каквито и да било обстоятелства и по каквито и да било причини да бъде предявявана отговорност по претенции, произтичащи от споразумението за отпускане на безвъзмездни средства, във връзка с вреди или повреди, причинени при изпълнението на проекта. Комисията не приема никакви иски за обезщетение или погасяване на финансови задължения, съпътстващи такива претенции.
- 10.2 Бенефициерите освобождават Комисията от всякаква отговорност, свързана с отношенията с другите бенефициери или със споразуменията, подписани между тях в тази връзка.
- 10.3 Координиращият бенефициер и асоциираните бенефициери поемат изключителна отговорност спрямо трети лица, в т.ч. за всякакви понесени от тях вреди при изпълнението на проекта.

Член 11 - Конфликт на интереси

- 11.1 Координиращият бенефициер и всички асоциирани бенефициери се задължават да предприемат всички необходими мерки за предотвратяване на риска от възникване на конфликт на интереси, който би могъл да засегне безпристрастното и обективно изпълнение на споразумението за отпускане на безвъзмездни средства. Такъв конфликт на интереси би могъл да бъде породен по-специално от икономически интерес, политическа или национална привързаност, семейни или емоционални подбуди, или всякакви други споделени интереси.
- 11.2 Всяко положение, което представлява или би могло да породи конфликт на интереси по време на изпълнението на споразумението за отпускане на безвъзмездни средства, трябва незабавно да бъде сведено писмено до знанието на Комисията. Координиращият бенефициер и всички асоциирани бенефициери предприемат незабавно всички необходими мерки за поправяне на положението. Комисията си запазва правото да проверява дали предприетите мерки са целесъобразни и може сама да предприеме по-нататъшни действия, ако сметне това за необходимо.

Член 12 - Отчети за техническата дейност

- 12.1 Координиращият бенефициер е длъжен редовно да информира Комисията за напредъка и постиженията по проекта LIFE+, като представя следните отчети:
- един начален отчет, който се предава в срок от 9 месеца от началото на проекта;
 - един заключителен отчет, който се предава в срок от 3 месеца от приключването на проекта;
 - за проекти, чиято продължителност превишава 24 месеца, а участието на Съюза — 300 000 EUR, — един средносрочен отчет, който се предава ведно с искането за средносрочно предварително финансиране след достигане на праговата стойност по член 28.3;
 - за проекти, чиято продължителност превишава 48 месеца и финансовото участие на Съюза е над 2 000 000 EUR, и в случай че координиращият бенефициер възнамерява да поиска средносрочното плащания за предварително финансиране да се извърши на два транша в съответствие с разпоредбите, съдържащи се в член 28.3, втора алинея, заедно с исканията за средносрочно предварително финансиране след достигане на праговите стойности по член 28.3 следва да бъдат представени два междинни отчета;
 - други отчети за напредъка, така че промеждутъкът между два последователни отчета да не превишава 18 месеца.

По изключение, ако праговата стойност по член 28.3 бъде достигната през първите 9 месеца от срока на проекта, началният отчет и средносрочният отчет могат да бъдат слети.

Комисията може по всяко време да иска информация относно техническото и/или финансовото управление на проекта.

- 12.2 Отчетите отговарят по форма и съдържание на издадените от Комисията Насоки.

Всички отчети съдържат необходимата информация, за да може Комисията да прецени етапа на изпълнение на проекта, спазването на плана за работа, финансовото състояние на проекта и постигането или постижимостта на целите на проекта. Началните, средносрочните и заключителните отчети съдържат също информацията, описана съответно в членове 12.5, 12.6 и 12.7.

- 12.3 Всички отчети се изпращат едновременно както на хартия, така и в електронен формат (на CD-ROM/DVD/USB ключ, не по електронна поща), на Комисията и на външния наблюдаващ екип, определен от Комисията, като и двамата получават един пълен екземпляр от техническите отчети, включително приложенията, и по един екземпляр на финансовия отчет.

- 12.4 Координиращият бенефициер представя екземпляр от заключителния отчет на органите на държавата членка. Последните също имат право да поискат екземпляр от средносрочния отчет.

12.5 Начален отчет

Наред с информацията по член 12.2, началният отчет съдържа оценка за осъществимостта на целите и плана за работа по проекта. На основание началния отчет, представен от координиращия бенефициер, и ако целите или планът за работа по проекта не са осъществими, Комисията може да започне процедура за прекратяване по реда на член 18.

12.6 Средносрочен отчет

Наред с информацията по член 12.2, средносрочният отчет съдържа финансов отчет, както и достатъчно информация, за да може да бъде направена предварителна преценка на това доколко направените разходи са приемливи.

12.7 Заключителен отчет

Наред с информацията по член 12.2, заключителният отчет съдържа финансов отчет, както и цялата необходима информация, за да може Комисията да прецени дали направените разходи са приемливи и доколко са устойчиви в бъдеще постигнатите от проекта резултати.

Член 13 - Разпространяване на информация, публично оповестяване на подкрепата от Съюза и аудиовизуални продукти

- 13.1 Координиращият бенефициер и асоциираните бенефициери оповестяват публично проекта и постигнатите от него резултати, като винаги посочват получената от Съюза подкрепа. Подробности за предприетите в тази насока действия се включват във всеки отчет за дейността.

- 13.2 Координиращият бенефициер и асоциираните бенефициери признават дадената от Съюза подкрепа във всички документи и медийни материали, продуцирани в рамките на проекта, като включват графичния знак на LIFE, предоставен от Комисията. В аудиовизуалните материали началните и/или финалните надписи съдържат изрично и четливо упоменаване на финансовата подкрепа по LIFE (напр. „Със съдействието на финансовия инструмент на Европейския съюз „LIFE““).

- 13.3 Графичният знак на LIFE не може да се характеризира като сертифициран знак за качество или екоетикет. Употребата му се допуска само в дейностите по разпространяване на информация.
- 13.4 Координиращият бенефициер създава страница на проекта в интернет или използва съществуваща страница в интернет, за да разпространява информация за дейностите, напредъка и резултатите от проекта. Електронният адрес, на който обществеността може да се запознае с главните резултати от проекта, се посочва в отчетите. Страницата започва да функционира не по-късно от 6 месеца след началото на проекта, актуализира се редовно и остава да действа за срок от не по-малко от 5 години след приключването на проекта.
- 13.5 Координиращият бенефициер и асоциираните бенефициери поставят и поддържат информационни табла с описание на проекта на местата, където той се осъществява, така че да бъдат достъпни и видими за гражданите. Във всички случаи на тези табла фигурира графичният знак на LIFE.
- 13.6 За проектите по LIFE+ „Природа“ задълженията по членове 13.2 и 13.5 се отнасят и за графичния знак на Натура 2000. На информационните табла трябва да се опише значението на проекта за изграждането на мрежата „Натура 2000“.
- 13.7 На страницата на LIFE в интернет, достъпна за гражданите, се публикува обобщена информация за проекта, включваща името и данните за контакт на координиращия бенефициер.
- 13.8 Всички стоки за дълготрайна употреба, придобити в рамките на проекта носят графичния знак на LIFE, освен ако Комисията не определи друго.
- 13.9 Проектът трябва да включва задължителен набор от мерки за осъществяване на дейности в мрежа. Освен ако не бъдат надлежно обосновани като нецелесъобразни от координиращия бенефициер, те трябва да включват посещения, срещи, обмен на информация и/или други подобни дейности, осъществявани в мрежа с подходящ брой други имащи отношение проекти LIFE (текущи или приключили). Той може също да включва подобен обмен с други, различни от LIFE, проекти и/или участие в информационни платформи, свързани с целите на проекта (включително на международно равнище, когато това е оправдано). Тези дейности в мрежа имат за цел да осигурят ефикасно предаване на ноу-хау и опит с цел поощряване на мултиплицирането му в сходен контекст.
- 13.10 Независимо от разпоредбите на член 19, Комисията има право да публикува под каквато и да било форма и на какъвто и да било носител, в т.ч. в интернет, цялата информация, свързана с проекта или продуцирана в рамките на проекта, която Комисията сметне за уместна. Координиращият бенефициер и асоциираните бенефициери предоставят на Комисията неизключителни права да възпроизвежда, да добавя при необходимост звуков дублаж, да разпространява или да ползва всеки аудиовизуален документ, продуциран в рамките на проекта, изцяло или частично, безсрочно, за нестопански цели, в т.ч. по време на обществени прояви. Независимо от това, Комисията не се смята за „копродуцент“. Комисията си запазва правото да използва фотосите, съдържащи се в различните отчети по член 12, за да илюстрира продуцирани от нея информационни материали. Комисията се задължава в такива случаи да посочва източника на фотосите, като го обозначава с регистрационния номер на проекта.

Член 14 - Пространствени данни

Електронният инструментариум, който съдържа пространствени данни и се продуцира в рамките на проекта, се съобразява с Директива 2007/2/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 14 март 2007 г. за създаване на инфраструктура за пространствена информация в Европейския съюз (INSPIRE)².

Член 15 - Изменения на споразумението за отпускане на безвъзмездни средства

- 15.1 Координирацията бенефициер информира Комисията — било то в техническите отчети или с писмо, — за всякакви настъпили промени по проекта, както е подробно описано в споразумението за отпускане на безвъзмездни средства. Промени, които биха довели до основно изменение на общите цели на проекта, биха поставили под въпрос основанията за решението за отпускане на безвъзмездни средства или биха накърнили равнопоставеността на кандидатите за финансиране, не се приемат.
- 15.2 Когато промените са съществени, Комисията трябва допълнително да даде съгласието си в писмена форма. Съществени са:
- значителните промени на характера или съдържанието на дейностите и/или продуктите по проекта с изключение когато промените на съдържанието подобряват качеството или количеството на резултатите, постигнати във връзка с предвидените дейности и/или продуктите на проекта, без да изменят характера им;
 - промени на правното състояние на координирация бенефициер или на асоцииран бенефициер;
 - промени на партньорската структура на проекта;
 - промени, засягащи срока на проекта;
 - промени в бюджетните разчети на проекта, нарастване с повече от 10 % и с повече от 30 000 EUR на разходите по една или повече разходни категории. Тези прагови стойности се прилагат за всяка от трите подкатегории на стоките за дълготрайна употреба. Праговете стойности не се прилагат за категорията „обща административни разходи“, за които не може да се превишава лимитът по член 24.14.
- 15.3 В случаите по член 15.2 координирацията бенефициер подава официално искане за изменение по реда на издадените от Комисията насоки. Комисията си запазва правото да приеме или отхвърли искането и може да реши да не разглежда такива искания, получени през последните три месеца от срока на проекта.

Член 16 - Изоставане от сроковете за изпълнение

- 16.1 Началната дата на проекта е датата, посочена в особените клаузи на споразумението за отпускане на безвъзмездни средства, без оглед на датите на подписване на споразумението или на изплащане на първата част от предварителното финансиране.

² ОВ L 108, 25.4.2007 г., стр. 1.

- 16.2 Координирацият бенефициер незабавно и изчерпателно информира Комисията за всяко обстоятелство, което може да възпрепятства или забави изпълнението на проекта. Заинтересованите страни се споразумяват относно необходимите мерки.

Член 17 - Отлагане на крайната дата

- 17.1 Отлагане на крайната дата на проекта може да бъде допуснато само при непредвидими, изключителни обстоятелства, които правят невъзможно изпълнението на една или повече от дейностите по проекта за определен период от време.
- 17.2 Искането за отлагане на крайната дата трябва да бъде подадено в съответствие с издадените от Комисията Насоки и да съдържа достатъчно информация, за да може Комисията да прецени основателността на изоставането и осъществимостта на преработен план за работата. Комисията си запазва правото да приеме или отхвърли искането и може да реши да не разглежда такива искания, получени през последните три месеца от срока на проекта.

Член 18 - Прекратяване на споразумението за отпускане на безвъзмездни средства

- 18.1 Прекратяване на споразумението за отпускане на безвъзмездни средства от координирация бенефициер

В надлежно обосновани случаи координирация бенефициер, от името на всички бенефициери, може да прекрати споразумението за отпускане на безвъзмездни средства, като официално уведомява Комисията за това, като посочва ясно причините и датата, на която прекратяването влиза в сила. Уведомлението се изпраща преди датата, на която прекратяването влиза в сила.

Ако не са посочени причини или ако Комисията счете, че причините, изложени не оправдават прекратяването, тя официално уведомява координирация бенефициер, като посочва основанията за това, и споразумението за безвъзмездна помощ се счита за прекратено неправомерно, и това води до последиците, посочени в член 18.4, алинея четвърта.

- 18.2 Прекратяване на участието на един или повече бенефициери от координирация бенефициер

В надлежно обосновани случаи участието на един или няколко бенефициери в споразумението за отпускане на безвъзмездни средства може да бъде прекратено от координирация бенефициер, като действа по искане на бенефициера или бенефициерите или от името на останалите бенефициери. Когато уведомява Комисията за такова прекратяване, координирация бенефициер включва причините за прекратяване на участието, становището на бенефициера или бенефициерите, чието участие е прекратено, датата, на която прекратяването ще влезе в сила, и предложението на оставащите бенефициери за преразпределяне на функциите на този бенефициер или бенефициери или, когато е приложимо, за определяне на един или повече заместници, който е правоприемник на този бенефициер или бенефициери във всичките им права и задължения, произтичащи

от споразумението за отпускане на безвъзмездна помощ. Уведомлението се изпраща преди предвиденото влизане в сила на прекратяването.

Ако не са посочени причини или ако Комисията счете, че изложените причини не оправдават прекратяването, тя официално уведомява координиращия бенефициер, като посочва основанията за това и участието се счита за прекратено неправомерно, и това води до последиците, посочени в член 18.4, алинея четвърта.

Без да се засягат разпоредбите на член 15, споразумението за отпускане на безвъзмездни средства се изменя с цел да се въведат необходимите промени.

18.3 Прекратяване на споразумението за отпускане на безвъзмездни средства или на участието на един или повече бенефициери от Комисията

18.3.1 Комисията може да реши да прекрати споразумението за отпускане на безвъзмездни средства или участието на един или няколко бенефициери, участващи в действието, при следните обстоятелства:

- (а) ако промяна в юридическия, финансовия, техническия, организационния характер или в собствеността на бенефициера има вероятност да се отрази на изпълнението на споразумението за отпускане на безвъзмездни средства, или поставя под съмнение решението за отпускане на безвъзмездни средства;
- (б) ако след прекратяването на участието на един или повече бенефициери необходимите изменения в споразумението за отпускане на безвъзмездни средства биха поставили под съмнение решението за отпускане на безвъзмездни средства или биха нарушили принципа за равно третиране на кандидатите;
- (в) ако бенефициерите не изпълняват действието, както е посочено в приложение I към споразумението за отпускане на безвъзмездни средства, или ако даден бенефициер не спазва друго съществено свое задължение съгласно условията на споразумението за отпускане на безвъзмездни средства;
- (г) ако се констатира, че проектът няма да постигне целите си;
- (д) ако бенефициерът е обявен в несъстоятелност или е в процедура по обявяване в несъстоятелност, намира се под съдебен надзор, влязъл е в споразумение с кредитори, преустановил е дейността си, обект е на съдебно производство във връзка с тези въпроси, или е в аналогична ситуация, произтичаща от подобна процедура, предвидена в националното законодателство или нормативна уредба;
- (е) ако бенефициерът или което и да е свързано с него лице, съгласно определението във втора алинея, са обявени за виновни за доказано по какъвто и да е начин нарушение при упражняване на професионалната си дейност;

- (ж) ако бенефициерът не спазва задълженията си във връзка с плащането на социални осигуровки или данъци съгласно правните разпоредби на държавата, в която е установен или в която се изпълнява действието;
- (з) ако Комисията разполага с доказателства, че бенефициерът или което и да е свързано с него лице, съгласно определението във втора алинея, са извършили измама, корупция или участват в престъпна организация, изпиране на пари или каквато и да е друга незаконна дейност в ущърб на финансовите интереси на Съюза;
- (и) ако Комисията разполага с доказателства, че бенефициерът или което и да е свързано с него лице, съгласно определението във втора алинея, са извършили съществени грешки, нередности или измама в рамките на процедурата за предоставяне на средствата или при изпълнението на споразумението, включително в случай на предоставяне на невярна информация или непредоставяне на изискана информация с цел получаване на предвидените в споразумението безвъзмездни средства; или
- (к) ако Комисията разполага с доказателства, че бенефициерът е извършил системни или повтарящи се грешки, нередности или измама или е нарушил задълженията си във връзка с други безвъзмездни средства, финансирани от Съюза или Европейската общност за атомна енергия и отпуснати на бенефициера при сходни условия, при условие че тези грешки, нередности, измама или нарушение на задълженията имат съществено отражение върху настоящото споразумение за отпускане на безвъзмездни средства.

За целите на букви е), з) и и) „всяко свързано с бенефициера лице“ означава всяко физическо лице, оправомощено да представлява бенефициера или да взема решения от негово име.

18.3.2 Преди да прекрати споразумението, Комисията уведомява официално бенефициера или бенефициерите за намерението си за прекратяване, като посочва основанията си за прекратяването и приканва координиращия бенефициер да представи, в срок от 45 календарни дни от получаването на уведомлението, коментари от името на всички бенефициери и в случая на член 18.3.1, буква в) — да уведоми Комисията за мерките, предприети, за да се гарантира, че бенефициерите продължават да изпълняват задълженията си по споразумението за отпускане на безвъзмездни средства.

Ако, след като разгледа предоставените от координиращия бенефициер коментари, Комисията реши да прекрати процедурата за прекратяване, тя официално уведомява координиращия бенефициер за това решение.

Ако не бъдат представени коментари или въпреки представените от координиращия бенефициер коментари Комисията реши да продължи процедурата за прекратяване, тя може да прекрати споразумението за отпускане на безвъзмездни средства или участието на един или няколко бенефициери, като уведоми официално координиращия бенефициер за това, посочвайки причините за прекратяването.

В случаите, посочени в букви а), б), в), г), д) и ж) от член 18.3.1, в официалното уведомление се посочва датата, на която прекратяването влиза в сила. В случаите, посочени в букви е), з), и) и й) от член 18.3.1, прекратяването влиза в сила в деня след датата, на която официалното уведомление е получено от координиращия бенефициер.

18.4 Последици от прекратяването

Когато споразумението за отпускане на безвъзмездни средства е прекратено, плащанията от страна на Комисията се ограничават до размера, определен в съответствие с член 23 въз основа на приемливите разходи, направени от бенефициерите и действителното равнище на изпълнение на действието, постигнато към датата, на която прекратяването влиза в сила. Разходи, отнасящи се до текущите задължения, които подлежат на плащане след прекратяването, не се вземат под внимание. Координиращият бенефициер разполага с три месеца от датата на влизане в сила на прекратяването на споразумението за отпускане на безвъзмездни средства, както е предвидено в членове 18.1 и 18.2, за да подаде искане за окончателно плащане в съответствие с член 28.4. Ако в този срок не бъде получено искане за окончателно плащане, Комисията не възстановява разходи, които не са включени в одобрен от нея финансов отчет или които не са обосновани в одобрен от нея технически отчет. В съответствие с член 28.11 Комисията си възстановява всяка изплатена вече сума, ако използването ѝ не е обосновано в техническите отчети и, ако е приложимо, от финансовите отчети, одобрени от Комисията.

Когато участието на асоцииран бенефициер е прекратено, от безвъзмездни средства се възстановяват само тези разходи, направени от съответния бенефициер до датата, на която прекратяването на участието му влиза в сила. Разходи, отнасящи се до текущите задължения, които подлежат на плащане след прекратяването, няма да се вземат под внимание. Платежното искане за съответния асоцииран бенефициер се включва в следващото искане за плащане, представено от координиращия бенефициер.

Когато в съответствие с член 18.3.1, буква в) Комисията прекратява споразумението на основание на това, че координиращият бенефициер не е изготвил платежното искане и ако след напомняне продължава да не изпълнява това задължение в срок от 60 дни, се прилага алинея първа, като се има предвид следното:

- (а) координиращият бенефициер не разполага с допълнителен срок от датата на влизане в сила на прекратяване на споразумението за отпускане на безвъзмездни средства, за да представи искане за окончателно плащане; както и
- (б) Комисията не възстановява или покрива разходи, извършени от бенефициерите до датата на прекратяване или до края на срока за изпълнение, определен в член 2 от Специалните разпоредби, в зависимост от това, коя от тези две дати е по-ранна, които разходи не са включени в одобрен от нея финансов отчет или които не са обосновани в одобрен от нея технически отчет.

В допълнение към алинея първа, втора и трета, когато споразумението за отпускане на безвъзмездни средства или участието на бенефициер е прекратено неправомерно от координиращия бенефициер по смисъла на членове 18.1 и 18.2, или когато споразумението за отпускане на безвъзмездни средства или участието на бенефициер е прекратено от Комисията въз основа на основанията, изложени в член 18.3.1, точки в), е), з), и) и й), Комисията може също така да намали размера на безвъзмездните средства или да си възстанови неправомерно изплатените суми в съответствие с членове 23.5 и 28.11, пропорционално на тежестта на въпросните неизпълнения и след като даде възможност на координиращия бенефициер и, когато е приложимо, на асоциираните бенефициери, да представят своите коментари.

Никоя от страните няма право на обезщетение на основание на прекратяване от другата страна.

Член 19 - Поверителност

Комисията и координиращият бенефициер/асоциираните бенефициери се задължават да опазват поверителността на всички документи, информация или други материали, сведени до тяхно знание при условията на поверителност, чието разгласяване би навредило на друго лице. Страните остават обвързани с това задължение 5 години след крайната дата на проекта. Личните данни, включени в проекта, се залагат в инструмент за електронно управление, който се предоставя на Европейската комисия, на други институции на Съюза и на външния наблюдаващ екип, които са обвързани със споразумение за поверителност. Инструментът за управление се използва изключително за управление на проектите по LIFE.

Член 20 - Защита на данните

- 20.1 Координиращият бенефициер има право на достъп до данните и информацията, притежавани от Комисията, които имат отношение към неговия проект, както и да иска евентуално наложили се поправки.
- 20.2 Комисията, координиращият бенефициер и асоциираните бенефициери спазват Регламент (ЕО) № 45/2001 на Европейския парламент и на Съвета от 18 декември 2000 г. относно защитата на лицата по отношение на обработката на лични данни от институции и органи на Съюза и за свободното движение на такива данни.³
- 20.3 Независимо от разпоредбите на член 19, координиращият бенефициер е осведомен за задълженията, установени с Регламент (ЕО) № 1049/2001 на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 2001 г. относно публичния достъп до документи на Европейския парламент, на Съвета и на Комисията.⁴

Член 21 - Собственост и ползване на резултатите

- 21.1 Координиращият бенефициер и/или асоциираните му бенефициери са собственици на документите, на подлежащи на патентоване или

³ ОВ L 8, 12.1.2001 г., стр. 1.

⁴ ОВ L 145, 31.5.2001 г., стр. 43.

патентовани изобретения и на експертния опит, придобити при изпълнението на проекта.

- 21.2 С оглед насърчаване на използването на благоприятни за околната среда техники или модели, бенефициерите гарантират, че всички документи, патенти и ноу-хау, пряко произтичащи от изпълнението на проекта, се предоставят на Съюза, веднага щом те бъдат на разположение, при недискриминационни и разумни търговски условия.
- 21.3 Бенефициерите действат в съответствие с член 21.2 за период от пет години след окончателното плащане.
- 21.4 Ако без основателна причина координиращият бенефициер откаже да осигури достъп до тези продукти или да даде лицензии при тези условия, Комисията си запазва правото да приложи разпоредбите на член 18 или, ако проектът е приключил, да иска пълно или частично възстановяване на финансовото участие на Съюза.

Член 22 - Приложимо право и компетентен съд

Участието на Съюза се регламентира чрез клаузите на споразумението за отпускане на безвъзмездни средства, от приложимите норми на Съюза и субсидиарно от законодателството на Белгия относно отпускането на безвъзмездни средства.

Координиращият бенефициер може да оспорва по съдебен ред решения на Комисията относно прилагането на клаузи от споразумението за отпускане на безвъзмездни средства и организацията на неговото изпълнение пред Общия съд на Европейския съюз, а в случай на обжалване — пред Съда.

ЧАСТ II - Финансови разпоредби

Член 23 - Финансово участие на Съюза в проекта

- 23.1 Размерът на финансовото участие на Съюза се определя като посочения в споразумението за отпускане на безвъзмездни средства процент на възстановяване се приложи по отношение на действително направените приемливи разходи, одобрени от Комисията.
- 23.2 Общият размер на средствата, изплатени от Комисията на координиращия бенефициер, не може в никакъв случай да превишава максималния размер на участие на Съюза, посочен в споразумението за отпускане на безвъзмездни средства, дори когато общият размер на приемливите действително направени разходи по проекта превишава разчета по споразумението.
- 23.3 Координиращият бенефициер прави необходимото, щото проектът да не ползва никакви други преки или косвени средства на Европейския съюз под формата на съфинансиране. Ако по време на изпълнението на проекта възникне такова положение, координиращият бенефициер е длъжен да информира незабавно Комисията за мерките, които възнамерява да предприеме, за да спази това задължение. Независимият одитор по член 31 проверява източниците на финансиране на проекта.
- 23.4 Безвъзмездните средства не могат да генерират печалба за бенефициерите. „Печалба“ означава сумата, с която приходите надвишават приемливите разходи за действието.
- (а) Приходите, които трябва да бъдат взети под внимание, са консолидираните приходи, констатирани, генерирани или потвърдени към датата, на която координиращият бенефициер изготвя заявката за окончателно плащане, и попадащи в една от следните две категории:
- (i) приходи, генерирани от действието; или
 - (ii) финансови средства, специално отпуснати от съфинансиращите проекта страни за финансиране на приемливите разходи за действието, които се възстановяват от Комисията.
- (б) Следните средства не се считат за приход, който трябва да бъде взет под внимание при проверка на това, дали безвъзмездните средства генерират печалба за бенефициерите:
- (i) финансови средства по буква а), точка ii), които могат да бъдат използвани от бенефициерите за покриване на разходи, различни от приемливите разходи по споразумението за отпускане на безвъзмездни средства;
 - (ii) финансови средствата по буква а), точка ii), неизползваната част от които не подлежи на връщане на страните, предоставили безвъзмездните средства, в края на срока за изпълнение, определен в член 2 от Специалните разпоредби.

Приемливите разходи, които се вземат предвид, са консолидираните приемливи разходи, одобрени от Комисията.

Когато окончателният размер на безвъзмездните средства, определен съгласно разпоредбите на членове 23.1 и 23.2 би довел до печалба за бенефициерите, печалбата се приспада пропорционално на окончателния процент на възстановяване на одобрените от Комисията действителни приемливи разходи за действието. Този окончателен процент се изчислява въз основа на окончателния размер на безвъзмездните средства, определен в съответствие с членове 23.1 и 23.2.

- 23.5 Без да се накърнява правото на прекратяване на споразумението за отпускане на безвъзмездни средства съгласно член 18, както и без да се накърнява правото на Комисията да наложи санкциите по член 27, ако дадена дейност не бъде изпълнена или бъде изпълнена незадоволително, частично или със закъснение, Комисията може пропорционално да намали предварително предвиденото участие на Съюза в съответствие с фактическото изпълнение на действието при условията на споразумението за отпускане на безвъзмездни средства.
- 23.6 Искания за плащания на бенефициерите спрямо Комисията не могат да бъдат прехвърлени на трети страни.

Член 24 - Приемливи разходи

- 24.1 За да бъдат смятани за приемливи, разходите трябва да са:
- предвидени по бюджета на проекта или да са били разрешени чрез изменение на споразумението за отпускане на безвъзмездни средства;
 - пряко свързани и необходими за осъществяването на проекта – предмет на споразумението за отпускане на безвъзмездни средства;
 - разумни, обосновани и отговарящи на принципите за добро финансово управление, по-специално по отношение на икономичност и ефективност;
 - съобразени с приложимата данъчна и социална нормативна уредба; както и
 - действително направени по време на проекта по смисъла на споразумението за отпускане на безвъзмездни средства, да са записани в счетоводните или данъчно-счетоводните документи на координирация или асоциираните бенефициери и да се поддават на установяване и проверка.

Разход се смята за направен по време на проекта, когато:

- правното задължение за плащане е договорено след началната дата на проекта или след подписването на споразумението за отпускане на безвъзмездни средства от страна на Комисията, в случай че това подписване се извършва преди началната дата на проекта;
- изпълнението на съответстващата на разхода дейност е започнало след началната дата на проекта и е приключило преди крайната му дата (единствените изключения от това правило са разходите за финансовата гаранция, обхващаща периода след подписването на

споразумението и преди началото на проекта, и разходите за независимия финансов одит по член 31); както и

- с изключение на амортизационните разходи, описани в член 24.5, разходът е напълно платен преди представянето на окончателния финансов отчет.

24.2 Разходите за персонала се отчисляват на базата на почасовите ставки, получени като сумата на действителната годишна брутна заплата или надница плюс задължителните социалноосигурителни и други законоустановени разходи, включени във възнаграждението на наетото лице, се раздели на действителните общо отработени часове от това лице. В случай че действителните общо отработени часове за наетото лице не се отчитат чрез надеждна система за отчитане на работното време, се използва стандартна стойност от 1720 часа.

Само разходите за действително отработените часове по проекта могат да бъдат начислявани. Действителните отработените часове, които всяко наето лице изработва по проекта, се вписват във ведомост или в равностойна система за отчитане на работното време, създадена и редовно проверявана от работодателя и наетото лице. По изключение, за персонал, работещ на пълен работен ден за проекта, документ за индивидуално командироване/назначаване може да замени системата за отчитане на работното време, описана по-горе. Индивидуалното командироване/назначаване е под формата на договор или на писмо за назначаване, подписани от отговорната служба или орган на съответния бенефициер. Те съдържат най-малко следното: име на служителя, длъжност в проекта, както и описание на функциите, възложени за проекта, изрично посочване, че това са функции на пълно работно време, началната и крайната дата на срока на назначаване.

Служители, работещи по проект по програма LIFE по-малко от средно 2 пълни работни дни на месец, са освободени от задължението за отчитане на работното време.

Разходите за физическите лица, сключили с координирация бенефициер или с асоцииран бенефициер договор, който не е трудов договор, могат да бъдат приравнени към такива разходи за персонал, при условие че са изпълнени следните условия:

- i) физическото лице работи по указания на бенефициера и, освен ако с бенефициера не е договорено друго, в помещенията на бенефициера;
- ii) резултатът от работата принадлежи на бенефициера; както и
- iii) разходите не се различават съществено от разходите за персонал, изпълняващ подобни задачи по трудов договор с бенефициера.

Разходите за заплати на държавни служители могат да бъдат финансирани само доколкото са свързани със себестойността на дейностите по изпълнение на проекта, които дейности не биха били извършвани от съответната държавна организация извън рамките на проекта. Въпросният персонал, независимо от това дали работи по проекта на пълно или непълно работно време, трябва да бъдат специално командировани/назначени по

даден проект и трябва да представлява отделен разход от този за наличния постоянен персонал. Индивидуалното назначаване е под формата на договор или писмо за назначаване, подписани от отговорната служба или орган на съответния бенефициер. Сумата на финансовите участия на държавни организации (в качеството на координиращ и/или асоцииран бенефициер) в проекта трябва да превишава (с не по-малко от 2 %) сумата на разходите за заплати на държавните служители⁵, зачислени към проекта.

24.3 Пътните и дневните разходи се начисляват в съответствие с вътрешните правила на координиращия бенефициер или асоциирания бенефициер.

24.4 Разходите за външни услуги се отнасят до разходи по подизпълнителски договори (работа, извършена от външни изпълнители, наемане на техника или инфраструктура и т.н.), в съответствие с член 8.

Разходите, свързани с покупка или лизинг (за разлика от обикновеното наемане) на техника за дълготрайна употреба, инфраструктура или консумативи, доставени по подизпълнителски договор, не се водят като разходи за външни услуги и се обявяват отделно в съответната бюджетна статия.

Разходите за одит от независим одитор се водят в тази категория.

24.5 Амортизационните отчисления за стоките за дълготрайна употреба се вземат предвид, само когато стоките са:

- заведени в инвентарната ведомост на координиращия или асоциирания бенефициер или друг вид регистър на стоки за дълготрайна употреба,
- третиран като капиталов разход в съответствие с данъчните и счетоводните норми, приложими за координиращия или асоциираните бенефициери по проекта, и са
- закупени или взети на лизинг при нормални пазарни условия.

24.6 Независимо от специфичните разпоредби на член 24.8 и на член 24.10, координиращият/асоциираният бенефициер прилага вътрешните си счетоводни стандарти/правила за изчисляване на допустимото амортизационно отчисление, като взема предвид вида инфраструктура/техника, датата на покупка/производство/лизинг, продължителността на проекта и нормата на действително използване за нуждите на проекта. Независимият одитор по член 31 потвърждава, че сумите, отчетени като разходи по проекта, съответстват на действителните амортизационни отчисления, заведени в счетоводните системи на координиращия/асоциирания бенефициер.

При това обаче допустимите амортизационни отчисления се лимитират, както следва:

- инфраструктурни разходи: 25 % от общата стойност на придобиване;
- разходи за техника: 50 % от общата стойност на придобиване.

24.7 По изключение от член 24.6 за проекти, финансирани по LIFE+ „Екологична политика и управление“ и LIFE+ „Биоразнообразие“, не се прилага лимит по

⁵ Определението за държавен служител включва всички служители на постоянен щат в държавни органи.

отношение на прототипите, чиято стойност на придобиване е приемлива за съфинансиране в пълен размер.

Прототип е инфраструктура и/или техника, специално разработена за осъществяването на проекта, която никога не е била комерсиализирана и/или не се намира в серийно производство. Прототипът трябва да играе решаваща роля в демонстрационните дейности по проекта. Могат да бъдат деклариранни само компоненти, закупени и използвани по време на проекта.

Прототипът не може да се използва със стопанска цел по време на проекта и в продължение на 5 години след неговото приключване. Ако прототипът или някой от неговите компоненти се използва със стопанска цел (т.е., за продан, лизинг, отдаване под наем или производство на стоки и услуги) по време на проекта или преди да са изтекли 5 години от неговото приключване, това обстоятелство се декларира. В такъв случай разходите за разработка на прототипа се амортизират в съответствие с членове 24.5 и 24.6.

- 24.8 Амортизационните отчисления, свързани със стоки за дълготрайна употреба, придобити преди началната дата на проекта, се смятат за недопустими. Такива разходи се смятат за включени в категорията „Общи административни разходи“.
- 24.9 За проектите по LIFE+ „Природа“ и LIFE+ „Биоразнообразие“ разходите за стоки за дълготрайна употреба, направени от държавни или недържавни/частноправни организации с идеална цел, които са присъщи на изпълнението на проекта и са използвани в значителна степен по време на проекта, се смятат за приемливи в пълен размер. Приемливостта на тези разходи попада под условието координираният и асоциираните бенефициери да поемат задължението да отредят окончателно въпросните стоки за дейности по опазването на природата и след приключването на проекта, съфинансиран по LIFE+ „Природа“ и LIFE+ „Биоразнообразие“.
- 24.10 За проекти по LIFE+ „Природа“ разходите, свързани с придобиване на земя/вещни права и аренда, са приемливи и се отчитат отделно от стоките за дълготрайна употреба. Прилагат се разпоредбите на член 25.
- 24.11 Разходите за консумативи се свързват с покупката, производството, ремонта или употребата на всякакви материали, стоки или техника, които:
- не са включени в инвентарната ведомост на стоките за дълготрайна употреба на координирания или асоциираните бенефициери по проекта;
 - не са третираны като капиталов разход в съответствие с данъчните и счетоводните норми, приложими за координирания или асоциираните бенефициери по проекта; както и
 - са специфично свързани с изпълнението на проекта (общите канцеларски консумативи/доставки обаче се смятат за включени в категорията „Общи административни разходи“).
- 24.12 Други разходи означава всякакви разходи, необходими за проекта, които не попадат в определена категория.
- 24.13 Разходите за внасяне на финансовата гаранция, когато такава се изисква от Комисията, се завеждат в категорията „Други разходи“.

24.14 Общите административни разходи са допустими за безотчетно финансиране на не повече от 7 % от общата сума на приемливите фактически направени преки разходи, с изключение на разходите за покупка/аренда на земя. Тези разходи не е необходимо да бъдат доказвани с първични документи. Те са допустими като косвени разходи, които да покриват общите косвени разходи за наемане, управление, настаняване и издръжка — пряко или косвено — на работещия по проекта персонал.

Член 25 - Придобиване и арендуване на земя и вещни права

25.1 Разходите за придобиване на земя/вещни права, които са присъщи на изпълнението на проект по LIFE+ „Природа“ и са изрично предвидени по проекта, се смятат за приемливи в пълен размер, при условие че:

- цените на придобиване са пазарни;
- координиращият бенефициер и асоциираните бенефициери се задължават окончателно да отреждат придобитото имущество за дейности по опазване на природата и след приключването на проекта, съфинансиран по LIFE+ „Природа“;
- за покупка на земя, предвидена по проекта, координиращият бенефициер прави необходимото, щото вписването в поземления регистър да включва гаранция, че земята се отрежда окончателно за опазване на природата. Ако в дадена държава членка не съществува поземлен регистър или този регистър не дава достатъчна законова гаранция, координиращият бенефициер осигурява включването в договора за покупко-продажба на клауза за окончателното отреждане на земята за опазване на природата. За държавите, в които включването на такава гаранция както в поземления регистър, така и в договора за покупко-продажба противоречи на закона, Комисията може да приеме равностойна гаранция за тази цел, при условие че тя осигурява същата степен на правна защита в дългосрочен план и отговаря на изискването, съдържащо се в приложение I към Регламента за LIFE+;
- за покупка на земя от частноправна организация договорът за покупко-продажба и/или неговото вписване в поземления регистър включва гаранция, че собствеността се прехвърля на юридическо лице, занимаващо се главно с опазване на природата, в случай на прекратяване на частноправната организация или неспособността ѝ да стопанисва земята съгласно изискванията за опазване на природата. За държавите, в които включването на такава гаранция в договора за покупко-продажба или в поземления регистър би противоречало на закона, Комисията може да приеме равностойна гаранция за тази цел, при условие че тя осигурява същата степен на правна защита в дългосрочен план и отговаря на изискването, съдържащо се в приложение I към Регламента за LIFE+;
- за земя, придобита с цел замяна на по-късен етап, замяната се извършва не по-късно от края на проекта, като разпоредбите на настоящия член се прилагат за земите, получени в замяна. Закупената с цел замяна земя се освобождава на етапа на средносрочния отчет от изискването за гаранция, че земята се отрежда окончателно за опазване на природата.

25.2 Срокът на договор за аренда на земя се ограничава или до срока на проекта, или до не по-малко от 20 години и е съвместим с потребностите за опазване

на естествените местообитания и биологичните видове. В случай на дългосрочна аренда на земя договорът за аренда включва ясно формулирани всички клаузи и ангажименти, които позволяват постигането на целите за опазване на естествените местообитания и биологичните видове.

- 25.3 За проектите по LIFE+ „Природа“ в базата данни за закупуване на земя се съхраняват електронни данни на парцелите земя, финансирани по LIFE+. Координиращият бенефициер е отговорен за въвеждането и валидирането на данните за закупуване на земя (както описателно и пространствено) в базата данни на етапа на подаване на окончателния отчет. Форматът на данните трябва да бъде адаптиран към стандартите на ГИС, използвани в базата данни за закупуване на земя. На координиращият бенефициер ще се предостави достъп до базата данни за закупуване на земя 6 месеца преди крайната дата на проекта.

Член 26 - Неприемливи разходи

Следните разходи не се смятат за приемливи, поради което не се включват от Комисията в калкулацията на общите приемливи разходи:

- всички разходи за дейност, която частично или изцяло е финансирана с финансови инструменти на Европейския съюз;
- разходи, направени във връзка с дейности, които не са предвидени по проекта, или за изменението на дейности, за което не е дадено допълнителното писмено съгласие по член 15;
- разходи за покупка на стоки за дълготрайна употреба или за продуциране на информационни материали, в т.ч. информационни табла и страници в Интернет, на които не е поставен графичният знак на LIFE (както и на „Натура 2000“, според случая);
- разходи, за които координиращият бенефициер и/или асоцииран бенефициер вече получава оперативно безвъзмездно финансиране от Комисията по време на същия отчетен период;
- всякакви разходи, свързани с дейност, която може да бъде смятана за компенсационна мярка, за която отговаря държава членка и която се предприема във връзка с Директивата за птиците или Директивата за естествените местообитания;
- разходите, свързани с планове за управление, за действие и други подобни планове, разработени или изменени в контекста на проект по LIFE+, ако съответният план не е придобил правна сила преди крайната дата на проекта. Това включва извършването преди крайната дата на проекта на всички процедурни/правни действия в държавите членки, където такива са предвидени;
- разходите по всяка разходна категория, превишаващи съответните бюджетни разчети с 10 % и 30 000 EUR (съгласно член 15.2);
- разходите по фактури между асоциирани бенефициери и между асоциирани бенефициери и координиращия бенефициер;
- разходите, които произтичат от сделки между звена на асоциирани бенефициери или на координиращия бенефициер, освен когато се

изключват всички елементи на печалба, ДДС и общи административни разходи;

- отрицателни курсови разлики;
- ненужни или разхищаващи разходи;
- разходи за търговско разпространение, маркетинг и реклама за популяризиране на продукти или на търговски дейности, освен когато са изрично посочени в проекта;
- всякакви провизии за евентуални бъдещи загуби или имуществена отговорност;
- начислени лихви;
- съмнителни дългове;
- финансови разходи, свързани с намирането/снабдяването с алтернативни източници на съфинансиране;
- представителни разходи, освен такива, за които се приема, че са изцяло и изключително необходими за извършването на дейността по проекта;
- всякакви разходи, свързани с други проекти, финансирани от трети лица;
- дарено имущество и услуги, в т.ч. доброволен труд;
- разходи за пътни и квартирни пари, както и възнаграждения под каквато и да било форма в полза на представители на институциите на Съюза и на външните наблюдаващи екипи;
- капиталовложенията в основна инфраструктура;
- разходите за фундаментални научни изследвания;
- лицензни или патентни такси или други такси, свързани със защитата на права на интелектуална собственост;
- разходите по регистрационните процедури в EMAS и ECOLABEL;
- разходите за покупка на земя, ако не са спазени изискванията по член 25.

Други разходи също могат да бъдат сметени за недопустими, ако не отговарят на критериите по член 24.

Член 27 - Финансови санкции

По силата на Регламент (ЕС, Евратом) № 966/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2012 г. относно финансовите правила, приложими за общия бюджет на Съюза, координираният бенефициер или асоцииран бенефициер, за когото е обявено, че е извършил тежко нарушение на своите задължения, подлежи на финансови санкции в размер между 2 % и 10 % от стойността на участието, на което съответният бенефициер има право в съответствие с прогнозния бюджет, посочени в приложение I.

Този размер може да достигне 4 % до 20 % в случай на повторно нарушение през следващите пет години след установяването на първото нарушение. Съответният бенефициер се уведомява писмено с препоръчано писмо за всяко решение на Комисията да наложи такава финансова санкция.

Член 28 - Начини на плащане

28.1 Финансовото участие на Съюза се изплаща на две, три или четири вноски.

28.2 Първо плащане по предварително финансиране, равняващо се на 40 % от максималния размер на участие на Общността. Това плащане е в увеличен размер (70 %) за проекти с максимален срок на изпълнение по-малък или равен на 24 месеца или участие на Съюза по-малко или равно на 300 000 евро. Вноската се изплаща в срок от 30 дни, считано от датата на получаване на:

- споразумението за отпускане на безвъзмездни средства, подписано и от двете страни;
- подписано платежно искане с посочване на името и адреса на координиращия бенефициер, името и адреса на банката, реквизитите на банковата сметка и идентификационния номер на проекта;
- финансова гаранция, когато е приложимо. В зависимост от финансовата жизнеспособност на координиращия бенефициер, оценена на фазата на подбор, Комисията може по време на фазата на преглед да поиска гаранция, издадена от банка или от застрахователно дружество. Гаранцията е равна по размер на първото предварително финансиране и е със срок, равен на срока на проекта плюс 6 месеца. В случай на удължаване на срока на проекта срокът на гаранцията се удължава съответно. По изключение тази гаранция може да бъде заменена със солидарно и разделно поръчителство на трето лице. Финансовата гаранция се оформя по образца, установен в приложение VI от споразумението за отпускане на безвъзмездни средства.

28.3 Средносрочно плащане по предварително финансиране, равняващо се на 40 % от максималния размер на финансовото участие на Съюза, се извършва за проекти със срок на изпълнение повече от 24 месеца и участие на Съюза повече от 300 000 евро. Това плащане се извършва, при условие че са усвоени не по-малко от 150 % от размера на първото плащане за предварително финансиране (в процентно изражение от направените разходи).

По изключение, когато срокът на изпълнение надхвърля 48 месеца и участието на Съюза надвишава 2 000 000 EUR, координиращият бенефициер може да поиска средносрочното плащане за предварително финансиране да се извърши на два транша: първо средносрочно плащане за предварително финансиране, равняващо се на 20 % от максималното финансово участие на Съюза, при условие че са били усвоени най-малкото 100 % от първото плащане за предварително финансиране (в процентно изражение от направените разходи); и второ средносрочно плащане за предварително финансиране, равняващо се на 20 % от максималното финансово участие на Съюза, при условие че са били усвоени най-малкото 100 % от първото плащане за предварително финансиране и от първото средносрочно плащане за предварително финансиране (в процентно изражение от направените разходи).

По изключение, когато не е изплатено първо предварително финансиране, координиращият бенефициер може да поиска средносрочно плащане за предварително финансиране, при условие че са усвоени не по-малко от 60 % от максималния размер на участието, предвиден в Особените условия.

Размерът на плащането се определя като процент, определен в споразумението за отпускане на безвъзмездни средства, от разходите, направени към датата на средносрочния технически отчет и на финансовия отчет; той обаче ще бъде ограничен до 80 % от максималното участие, предвидено в Специалните условия.

Във всички споменати по-горе случаи на средносрочно предварително финансиране плащането се извършва, при условие че искането е подадено не по-късно от девет месеца преди крайната дата на проекта.

Без да се засягат разпоредбите на член 28.5 средносрочното плащане се извършва от Комисията в срок от 90 дни, считано от датата на получаване на:

- подписано платежно искане с посочване на името и адреса на координиращия бенефициер и идентификационния номер на проекта;
- официалния регистрационен номер, посочване на организацията, името и адреса на одитора, ако такъв се изисква по член 31;
- съответния средносрочен финансов отчет и на средносрочния отчет, предвидени в член 12.

Утвърждаването на средносрочния отчет и на средносрочния финансов отчет, съпътстващи платежното искане, по никакъв начин не може да се тълкува като признаване на приемливостта, редовността или достоверността, пълнотата и точността на съдържащите се в тях твърдения и информация.

28.4 Без да се засягат разпоредбите на член 28.5 остатъкът (окончателното плащане) се изплаща от Комисията в срок от 90 дни, считано от деня на получаване на:

- подписано платежно искане с посочване на името и адреса на координиращия бенефициер, името и адреса на банката, реквизитите на банковата сметка, идентификационния номер на проекта;
- съответния окончателен финансов отчет за целия срок на проекта и на окончателния отчет, предвидени в член 12;
- одиторски доклад, ако се изисква по член 31.

Утвърждаването на окончателния отчет и на окончателния финансов отчет, съпътстващи платежното искане, по никакъв начин не може да се тълкува като признаване на редовността или достоверността, пълнотата и точността на съдържащите се в тях твърдения и информация.

28.5 Комисията може да прекрати срока за плащане по членове 28.2, 28.3 и 28.4 по всяко време, като официално уведоми координиращия бенефициер, че платежното му искане не може да бъде изпълнено или поради неговото несъответствие с разпоредбите на споразумението за отпускане на безвъзмездни средства, или поради това че не са предоставени подходящите подкрепящи документи, или поради съмнение относно приемливостта на разходите, декларирани във финансовия отчет.

Координиращият бенефициер се уведомява във възможно най-кратък срок за всяко такова прекратяване, както и за причините за него.

Прекратяването на срока влиза в сила на датата, на която Комисията изпри уведомлението. Остатъкът от срока за плащане започва да тече отново от датата на получаване на исканата информация или на преразгледаните документи или на извършване на необходимата допълнителна проверка, включително проверки на място. Когато срокът е прекратен за повече от два месеца, координиращият бенефициер може да поиска Комисията да вземе решение дали прекратяването трябва да продължи.

Когато срокът за плащане е прекратен поради отхвърляне на технически отчет или на финансов отчет и представеният нов доклад или отчет също бъде отхвърлен, Комисията си запазва правото да прекрати споразумението за отпускане на безвъзмездни средства в съответствие с член 18.3.1, буква в) с последиците, описани в член 18.4.

- 28.6 Плащанията от страна на Комисията се извършват в евро (EUR).
- 28.7 Всички плащания се извършват по банковата сметка на координиращия бенефициер. При всяка промяна на сметката Комисията се уведомява незабавно.
- 28.8 Разходите за паричните преводи се покриват, както следва:
- разходите за изпращане, начислявани от банката на Комисията, са за сметка на Комисията;
 - разходите за получаване, начислявани от банката на бенефициера, са за сметка на бенефициера;
 - всички разходи за допълнителни парични преводи по вина на една от страните са за сметка на тази страна.
- 28.9 Плащането се смята за извършено на датата, на която банковата сметка на Комисията е задължена със съответната сума.
- 28.10 При изтичането на сроковете за плащане по членове 28.2, 28.3 и 28.4 и без да се засяга член 28.5, бенефициерите имат право на лихва върху просроченото плащане, която по размер е равна на лихвата, използвана от Европейската централна банка за основните ѝ операции по рефинансиране в евро („референтният лихвен процент“) плюс три и половина пункта. Размерът на този референтен лихвен процент е равен на процентът, който е в сила на първия ден от месеца, в който попада падежът на плащането, както е публикуван в серия „С“ на *Официален вестник на Европейския съюз*.

Алинея първа не се прилага в случаите, в които бенефициерите са държави — членки на Съюза, включително регионални и местни органи на управление и други публични органи, действащи от името на държавата членка за целите на настоящото споразумение за отпускане на безвъзмездни средства.

Прекратяването на срока за плащане в съответствие с член 28.5 не може да се счита за просрочено плащане.

Лихвите върху просрочено плащане обхващат периода от деня, следващ деня на падежа на плащането, до датата на реалното плащане включително, както е определена в член 28.9. Дължимите лихви не се вземат под внимание за целите на определянето на финансовото участие на Съюза в проекта по смисъла на член 23.

Чрез дерогация от първа алинея, когато изчислените лихви са по-малко или равни на 200 EUR, те се плащат на координиращия бенефициер само при поискване, изпратено в срок от два месеца от получаването на просроченото плащане.

- 28.11 Ако на координиращия бенефициер бъде неоснователно изплатена сума или са налице основания съгласно споразумението за възстановяване на изплатена сума, координиращият бенефициер се задължава да възстанови на Комисията въпросната сума при условия и в срок, посочени от Комисията.
- 28.12 Ако плащането не бъде извършено до датата, посочена в дебитното известие, върху дължимата сума се начислява лихва, чийто размер е определен в член 28.10. Лихвите върху просрочено плащане обхващат периода от деня, следващ датата на падежа на плащането, до и включително датата, на която Комисията действително получи пълния размер на плащането на неизплатената сума.
Всяко частично плащане се определя първо за такси и лихва за просрочено плащане и след това за главницата.
- 28.13 Банковите такси, свързани с възстановяването на суми, дължими на Комисията, са изцяло за сметка на координиращия бенефициер.
- 28.14 По силата на член 299 от Договора за функционирането на Европейския съюз за целите на възстановяване на суми или финансови санкции, Комисията може да приеме решение с изпълнителна сила, което да наложи парични задължения на лица, различни от държави.
- 28.15 Ако сумите не са възстановени на падежа, те могат да бъдат прихванати от суми, дължими на координиращия бенефициер, след като той бъде съответно известен с препоръчано писмо с обратна разписка или равностоен способ, или чрез реализиране на финансовата гаранция по член 28.2. По изключение, на основание необходимостта от защита на финансовите интереси на Съюза, Комисията може да прихване дължимите суми и преди настъпване на падежа. За това не се изисква предварителното съгласие на координиращия бенефициер.

Член 29 - Финансов отчет

- 29.1 Финансовите отчети се представят по повод на средносрочния и окончателния отчет. Отчетът е за същия период, за който се отнася съответният технически отчет. Средносрочният или окончателният финансов отчет трябва да включват консолидиран отчет, както и разбивка на сумите, декларирани от всеки бенефициер. Освен това в искането за окончателно плащане се съдържа обобщен финансов отчет, който трябва да включва консолидиран финансов отчет и разбивка на сумите, декларирани от всеки бенефициер, като представените по-рано финансовите отчети се агрегират и се посочват приходите, посочени в член 23.4, буква а), за всеки бенефициер.
- 29.2 Финансовите отчети се представят в съответствие с предоставените от Комисията насоки. Един екземпляр се предава на Комисията и един — на външния наблюдаващ екип, определен от Комисията.
- 29.3 Координиращият бенефициер удостоверява, че информацията, съдържаща се в платежните искания, е пълна, надеждна и достоверна, че финансовите документи, представени на Комисията, съответстват на тези общи

разпоредби, че отчетените разходи са равни на фактически направените и че са декларирани всички постъпления.

29.4 Към финансовия отчет не е необходимо да бъдат прилагани първични документи (напр. фактури). Координиращият бенефициер обаче представя на Комисията при поискване всички подробности, в т.ч. фактури, които могат да бъдат необходими за оценка на разходите и на съответния отчет за дейността.

29.5 Във финансовия отчет се използва само евро (EUR).

Бенефициерите с общи сметки във валута, различна от евро, преобразуват в евро направените в друга валута разходи, като използват обменния курс на Европейската централна банка на първия работен ден от годината, през която е разплатен разходът. Същото правило за преобразуване се отнася за приходи по проекта.

Бенефициерите с общи сметки в евро преобразуват в евро направените в друга валута разходи в съответствие с обичайната им счетоводна практика.

29.6 Освен изискванията за отчитане, определени в членове 12, 28 и 29.1, в случай на проекти, при които участието на ЕС е по-голямо от 5 милиона евро и срокът за изпълнение, определен в член 2 от Специалните разпоредби, превишава 18 месеца, координиращият бенефициер уведомява Комисията до 30 ноември на всяка година за кумулативните разходи, направени от бенефициерите от началната дата на действието. Тази информация се изисква за счетоводните цели на Комисията и не може да бъде използвана за определянето на окончателния размер на безвъзмездните средства.

Член 30 - Данък върху добавената стойност

30.1 Данъкът върху добавената стойност, платен от бенефициерите, е приемлив, с изключение на:

- а) облагаеми дейности или необлагаеми дейности с право на приспадане.
- б) дейности, в които бенефициерът участва като публичен орган, когато той е държава, регионален или местен орган на управление или друг публичноуправен орган.

30.2 За да се сметат начислените суми по ДДС за приемливи, координиращият бенефициер трябва да докаже с документи, издадени от отговорните органи или включени в правни актове, че той и/или асоциираните му бенефициери са задължени по ДДС и не могат да получат възстановяването му за имуществото и услугите, необходими по проекта. Вместо такива правни документи Комисията може да приеме, като доказателство за приемливостта на ДДС, ясна декларация на независимия финансов одит, упоменат в член 31, която изброява сумите на ДДС, които са били изплатени и не могат да бъдат възстановени от координиращия бенефициер и/или асоциираните му бенефициери.

Член 31 - Независим финансов одит

31.1 Независим одитор, посочен от координиращия бенефициер, заверява окончателния финансов отчет, представен на Комисията, когато

максималният размер на участие на Съюза, предвиден в Специалните разпоредби, превишава 300 000 EUR.

- 31.2 Одиторът извършва проверка за съобразност с националното законодателство и счетоводни норми и удостоверява, че всички направени разходи съответстват на споразумението за отпускане на безвъзмездни средства. Одиторът проверява също източниците на финансиране на проекта и по-специално, че съфинансирането не е с произход от други финансови инструменти на Съюза. Извършването на одита и оформлението на резултатите трябва да съответства на дадените от Комисията Насоки.

Член 32 - Одит от институциите на ЕС

- 32.1 Комисията или упълномощен неин представител може да извърши одит на координиращия или на асоцииран бенефициер по всяко време през срока на изпълнение на проекта, както и в срок до пет години след окончателното плащане по участието на Съюза по член 28.4.
- 32.2 Одитът се извършва при условията на поверителност.
- 32.3 Комисията или неин упълномощен представител получава достъп до необходимата документация за установяване приемливостта на разходите, направени от бенефициерите, като фактури, извадки от ведомости за заплати, заявки за доставка, платежни документи, почасови ведомости и всякакви други документи, използвани за калкулиране и представяне на разходите.
- 32.4 Комисията предприема подходящи действия за да осигури опазването от страна на нейните упълномощени представители на поверителността на данните, до които са получили достъп или които са им били предоставени.
- 32.5 Комисията може да проверява оползотворяването на финансовото участие на Съюза от координиращия бенефициер и асоциираните бенефициери.
- 32.6 Информация за констатациите на одита се изпраща на координиращия бенефициер. Координиращият бенефициер може да съобщава на Комисията коментари на бенефициерите в рамките на един месец от получаването им. Комисията може да реши да не вземе под внимание коментари, изпратени след крайния срок.
- 32.7 Въз основа на изводите от одита Комисията взема всички сметнати от нея за целесъобразни мерки, в т.ч. издаването на нареждане за възстановяване в пълен размер или частично на извършените от нея плащания.
- 32.8 Сметната палата може да проверява оползотворяването на финансовото участие на Съюза по споразумението за отпускане на безвъзмездни средства, като прилага собствените си процедури. По силата на Регламент (Евратом, ЕО) № 2185/96⁶ на Съвета и Регламент (ЕО) № 1073/1999 на Европейския парламент и на Съвета⁷, Европейската служба за борба с измамите (OLAF) също може да извършва проверки и инспекции на място, прилагайки процедурите съгласно законодателството на Съюза за защита на финансовите интереси на Европейския съюз от злоупотреби и други

⁶ ОВ L 292, 15.11.1996 г., стр. 2

⁷ ОВ L 136, 31.5.1999 г., стр. 1.

нередности. По целесъобразност констатациите от такива инспекции могат да доведат до решения на Комисията за възстановяване на изплатени суми.

- 32.9 Координиращият бенефициер и асоциираните бенефициери се задължават да осигуряват на служителите на Комисията и на лицата, упълномощени от нея, подходящ достъп до своите обекти или помещения, където се осъществява проектът, както и до всички документи, свързани с техническото и финансовото управление на дейността. Достъпът на упълномощени от Комисията лица може да подлежи на условия за поверителност, съгласувани между Комисията и координиращия бенефициер.
- 32.10 Такива проверки могат да бъдат започнати в срок до 5 години след окончателното плащане по член 28.4.
- 32.11 Такива проверки се извършват при условията на поверителност.
- 32.12 Координиращият бенефициер и асоциираните бенефициери осигуряват необходимото съдействие на Комисията и на нейните упълномощени представители.
- 32.13 В съответствие с настоящия член Сметната палата и Европейската служба за борба с измамите (OLAF) разполагат със същите права като Комисията, и по-конкретно право на достъп и право на съдействие, за целите на проверките, одитите и разследванията.

Член 33 - Държавни помощи

Всяка помощ, отпусната от държавата или от държавни източници на проекта – предмет на споразумението за отпускане на безвъзмездни средства, трябва да съответства на правилата по членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз.